

פרשת כי תבוא

צריך להודות שאתה מעולה!

בפרשת השבוע, פרשת כי תבוא, מופיעה מצווה מיוחדת הנקראת וידוי מעשרות, המצווה מיועדת למי שנתן את התרומות והמעשרות כהלכה, ואז הוא נדרש להתוודות על כך לפני ה' במנחה של יום טוב האחרון של פסח בשנה הרביעית ובשנה השביעית לשמיטה:

"ואמרת לפני ה' אלוֹקֶיךָ ביערתי הקודש מן הבית, וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאלמנה ככל מצוותך אשר צויתני לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי...שמעתי בקול ה' אלוֹקֵי עשיתי ככל אשר צויתני, השקיפה ממעון קודשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש".

יש להתבונן במצווה זו, ולנסות להבין את טעמה.

ספר החינוך (מצווה תרז) מבאר את טעמה באופן פשוט שעל ידי האמירה שאדם יאמר קיימתי את המצווה כהלכה יתחזק בקיומה ובשמירתה של המצווה.

שהרי לגדולת כוח הדיבור שבאדם, יש אנשים שזהירים בדיבורם יותר ממעשיהם, ולכן אדם לא ישקר ויאמר קיימתי את המצווה אם לא קיימה כראוי, ולכן נצטוונו לומר שקיימנו את המצווה, וציווי זה יגרום שאדם יזדרז לקיים את המצווה, ואם תשאל מדוע דווקא במצווה זו, עונה החינוך שמצווה זו היא חשובה ויסודית כי בה תלויים חייהם של משרתי ה', הכוהנים והלוויים.

"משורשי המצווה, לפי שסגולת האדם וגודל שבחו הוא הדיבור, שהוא יתר בו על כל מיני הנבראים, שאילו מצד יתר התנועות גם שאר בעלי חיים יתנועעו כמוהו, ועל כן יש הרבה מבני אדם שיראין מלפסול דבורם שהוא ההוד הגדול שבהם יותר מלחטוא במעשה".

יש להוסיף שלכתחילה הציווי הוא להתוודות בביהמ"ק, כפי שאומר הפסוק: "ואמרת לפני ה' "

אלוֹקֶיךָ", וזאת מתיירא האדם בבית המקדש, נוכח פני ה', לומר דברי שקר וכזב.

מדברי החינוך התעשרנו בשני יסודות חשובים, שלחביבותם נמנה אותם:

האחד, גדולת כוח הדיבור, בייחוד לקראת הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה חשוב לזכור כמה דיבור משפיע, וזה הזמן לדבר דיבורים טובים, מחמאות, הכרת הטוב, הודייה לה' ולשלוחיו הטובים, דברי תורה וקדושה, כפי שנקרא בשבוע הבא: "כי קרוב אלייך הדבר מאד בפיו ובלבבך לעשותו", וממילא כמה להיזהר מדיבור מקלקל ופוגע, נשמור על 'גדולת האדם וגודל שבחו'.

השני, החשיבות העליונה להחזיק במשרתי ה', גם בדורנו יש חשיבות עצומה להחזיק את משרתי

ה', את תלמידי החכמים והרבנים הפועלים לחבר את ישראל לאביהם שבשמים, כמה פעמיים

שמעתי בצער על תלמידי חכמים שרצו ללכת וללמד תורה ולרומם קהילות ובתי כנסיות ברחבי

ארצנו, אך הקהילה לא הבינה את התועלת העצומה שתצמח מהיות התלמיד חכם בתוכה ולא החזיקה בו, והוא נאלץ לעבור למקום אחר, איזה שינוי גדול יכול להיות בקהילה שבה מכהן רב שמלמד את הציבור תורה, מדריך ומכוון, מייעץ ומרומם, מורה הלכה והדרכה ויודע לעורר ולדרבן לתוספת קדושה וטהרה, תורה ומצוות, חסד ומעשים טובים בקהילה, ואנשים טובים לא שמים את הדבר על ליבם, ומשקיעים בהרבה מאד דברים צדדים, ודבר זה שנוגע לחיי רוחם לא מוכנים להשקיע בו.

ישנה נקודה נוספת ויסודית אליה יתייחסו הפרשנים במצווה זו, והיא מדוע מכונה דין זה וידוי הרי בדרך כלל וידוי זו אמירה של הדברים שלא עשיתי טוב, של הכישלונות והחטאים שלי ולא של הדברים הטובים, המעולים והמצוינים שבי, ואכן יש מפרשים שמנסים לבאר מדוע וידוי המעשרות הוא על חטא, ונביא כמה מהם:

המנחת חינוך כותב שווידוי המעשרות הוא למי שהשהה את המעשרות, ולכן הגיע למצב שנאלץ לבער את המעשרות.

הספורנו כותב שזה מכונה וידוי כי התרומות והמעשרות היו מיועדות לבכורות ורק בעוונותינו, זה הפך להיות ללוויים והכוהנים: "ביערת הקודש מן הבית, בחטאינו ובעוונות אבותינו הוסרה העבודה מן הבכורות, אשר להם היו ראויות תרומות ומעשרות..."

אולם הגמרא אומרת בצורה מפורשת שווידוי זה הוא שבחו של אדם כדברי הגמרא בסוטה (לב): "תניא רשב"י אומר: אומר אדם שבחו בקול נמוך, וגנותו בקול רם, שבחו בקול נמוך מן וידוי מעשר, גנות ובקול רם ממקרא ביכורים".

לכן נראה שעניינו של וידוי המעשר הוא לחזק ולהעצים את האדם, וכך מבאר הרב קוק בעין אי"ה על מסכת מעשר שני:

"צריך האדם שישמח גם כן לפעמים בביטוי שפתיים על המעשה הטוב אשר עשה וכפי המידה הראויה לחזק לבבו בעבודה, ולשמח נפשו בפעלי יושר כתורה וכמצווה, ראוי שימצא בנפשו קורת רוח וימלא שמחה ושלווה, ולא יהיה תמיד בעיניו כרשע וכמקצר גם במקום שיצא באמת ידי חובתו...לפרקים תמצא תועלת לעבדי ה' ישרי דרך גם כן בוידוי המצות, למען ישמח בהם בלבבו ויחזק אורחות חייו בדרך ה'...וללמד על הכלל יצאה תורה במצוות וידוי שלא יפליג האדם עצמו לדון תמיד את נפשו לכף חובה, ולמצוא עצמו חייב ובלתי ממלא את חובתו, גם במקום שהוא ממלא אותה, כי אם ידון על עצמו גם כן בקו האמת, בעין פקוחה לדעת את מעשהו ולמצוא קורת רוח ושמחת לב במעשה הטוב".

התבוננות זו, לא תביא אותנו לתחושה שאין מה לתקן, אלא להפך, מתוך שהאדם מתמלא בשמחה על מה שהצליח לעשות עד כה הוא מתמלא בכוחות מחודשים, המפריחים בו עוצמה מיוחדת המאפשרת לו להמשיך ולהתקדם בעבודת ה'.

אחד הדברים המחלישים את האדם זה שאדם כל הזמן חש שהוא לא בסדר, כמו שכתב את הדברים ר' חיים מוולוז'ין, בספרו נפש החיים:

"א"ר יצחק יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר 'רק רע כל היום'... וכאלו אינו מסיתו לרע כלל. ואדרבה מראה לאדם שכל מה שלמד תורה או פעל מצות עדין לא היה בהם שום טוב, והוא רק רע כל היום. ובזה הוא מתגבר על האדם.

ברגע שאדם מרגיש שהוא רע, הוא נחלש, הוא מרים ידיים ומתייאש והוא מרשה לעצמו לא להמשיך להתאמץ לעלות, כי הוא בכל מקרה רע...

בימים אלו של חשבון נפש, נזכור להתבונן במה שצריך תיקון, אך לא פחות מכל לשים לב לטוב וליפה, למתוקן והמעולה בנו ובחברינו, במשפחתנו ובקהילתנו, בעם ישראל ובעולם כולו.